

Martijn

Het hele gedoe en de discussie rond beschermingsbewind, bijzondere bijstand en schuldregelen wordt steeds ondoorzichtiger.

Er was toch helemaal niets mis met de schuldhulpverlener die als enig resterende optie zijn klant onder bewind liet stellen zodat hij kon starten met een schuldregeling? Bewind is weliswaar een zwaar, maar zeker ook een zeer doeltreffend instrument dat op korte termijn financiële stabiliteit bewerkstelligt en duurzaam garandeert.

Waar ging het dan mis?

Ik denk onder andere bij de wijziging van de wet beschermingsbewind. Er was al een forse toename in aantallen, maar vanaf 2015 bood de wet de mogelijkheid tot de hogere beloning bij schulden en vanaf 2015 zie je dan ook ineens een forse toename van de kosten bijzondere bijstand voor bewind, die met name veroorzaakt is door de verhoogde salarissen in lopende bewinden o.g.v. aanwezigheid van schulden en slechts gedeeltelijk door toename van de aantallen.

Dus gemeenten zagen de pot bijzondere bijstand opgeslokt worden door bewindvoerderskosten en stelden dat er daardoor onvoldoende middelen overbleven voor de "echte" doelgroep waarvoor bijzondere bijstand bedoeld was.

En vervolgens ontspoon zich de publieke discussie die meer gebaseerd was op beelden dan op feiten: rechters die alles klakkeloos toekenden, bewindvoerders die neergezet werden als zakkenvullers en onderbewindgestelden die het wel makkelijk vonden dat alles voor ze geregeld werd.

En nu zijn we dan op het punt beland dat gemeenten zelf bewind gaan uitvoeren omdat ze het goedkoper denken te kunnen, dat bewindvoerders zelf de schuldregeling oppakken omdat de gemeentelijke schuldhulpverlening vele steken laat vallen; kortom we gaan elkaars corebusiness overnemen.

Vraag is of gemeenten het wel goedkoper en ook even duurzaam kunnen aanbieden als je alle overheadskosten, de ambtelijke cultuur en de bestuurlijke wisselende keuzen van de wisselende colleges erin betreft. Langdurige bewindvoering is zeker geen kerntaak van gemeenten.

En de volgende vraag is of men de bijstand die men bespaart aan bewindvoering dan ook daadwerkelijk aan de "echte" doelgroep gaat besteden. Want dan is men èn net zoveel aan bijzondere bijstand kwijt èn de nieuwe kosten voor de eigen bewindvoering. Per saldo gaat dat dan extra geld kosten.

Zolang de autonomie van gemeenten in de uitvoering van het sociaal domein bovenaan staat, zal versnippering en verschil in aanbod hoogtij blijven vieren.

En dan is er nog het verschil in denken en doen van de politiek/beleidsambtenaren en de uitvoering op de werkvloer. In de uitvoering wil men gewoon dat instrument kunnen inzetten dat men nodig acht, of dat nu uit de pot bijzondere bijstand betaald wordt of geleverd wordt door een subsidiegerelateerde ketenpartner.

En in feite kijkt de rechter ook zo, die kijkt niet naar financieringsstromen, maar toetst simpel aan de wet.

Als we nu even kijken naar de uitgaven bijzondere bijstand voor bewind en die voor medische kosten, dan liggen die niet zo heel ver uit elkaar. Waarom dan wel gezeur over bewind en niet over de medische kosten.

Antwoord is vrij simpel.

Bij medische kosten ligt er altijd wel een onafhankelijk medisch advies dat de noodzaak vaststelt, en daarmee is de noodzaak voor de gemeente ook duidelijk en betaalt men keurig vanuit de bijzondere bijstand wat nodig is.

Bij bewind is er echter geen enkel onafhankelijk advies. In tegendeel. De aanmelder voor bewind - een maatschappelijk werker, een schuldhulpverlener, een zorgverlener of zelfs een bewindvoerder - heeft de noodzaak zelfstandig vastgesteld, mogelijk nog aan de hand van een zelfredzaamheidsmatrix o.i.d. en in ieder geval in overleg met de klant, die echter ook van de financiële stress af wil. (Bewindvoering levert overigens forse stressreductie op i.h.k.v. mobility mentoring).

En met name dat wringt bij gemeenten. Ze moeten wel betalen maar kunnen noodzaak en duur niet bepalen. Daar gaat de rechter over, en ook die moet het doen met wat hem aangeleverd wordt ter zitting en heeft niet de beschikking over enig onafhankelijke advisering.

Juist daarom heeft Jette Klijnsma op de valreep Stadsring51 en Mesis subsidie toegekend om ten behoeve van de gemeenten, maar zeker ook ten behoeve van de bewindvoerders en rechters, een instrument te ontwikkelen dat iets zegt over noodzaak en duur van bewind, en daarmee in feite iets zegt over de financiële zelfredzaamheid en stabiliteit van de klant.

Mesis is ondertussen al klaar met haar instrument. Het diagnose-instrument dat Stadsring51 onder de naam Bewind51 heeft ontwikkeld, wordt deze komende maanden uitgetest bij een aantal gemeenten en zal in juli 2018 worden opgeleverd. De missing link: een onafhankelijk en gedegen onderbouwd advies over noodzaak bewind.

Stef den Daas